

Олена Скрипник,

канд. іст. наук, доц.

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини,

Умань, Україна

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1904-3468>

ResearcherID: B-3343-2019

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ РЕСПУБЛІКИ ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ: ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. У статті проаналізовано євроінтеграцію Республіки Північна Македонія. Зокрема, охарактеризовано проблеми які виникли на шляху євроінтеграції Північної Македонії. А саме, блокування Грецією, яка з моменту проголошення незалежності від Югославії у 1991 р. виступила проти назви Республіка Македонія, мотивуючи це тим, що назву Македонія має однойменна грецька область. Як наслідок, у 2018 р. країна була перейменована на Республіку Північна Македонія. Також дано оцінку блокуванню Болгарією відкриття переговорного процесу щодо вступу Північної Македонії в ЄС. Охарактеризовано причини такої позиції Болгарії та реакцію країн Європейського Союзу на дану ситуацію. Виокремлено внутрішньо- і зовнішньополітичні події в Республіці Північна Македонія, які безпосередньо впливали на співробітництво країни з Євросоюзом.

У ході дослідження було зроблено висновок про те, що не дивлячись на ряд проблем які виникали і виникають на євроінтеграційному шляху Північної Македонії, країна має ряд здобутків в даному процесі. Північна Македонія була першою країною з регіону, яка підписала Угоду про стабілізацію та асоціацію з ЄС, у 2005 р. отримала статус країни-кандидата на вступ до ЄС. У 2009 р. отримала безвізовий режим з ЄС. Проте, не зважаючи на великі здобутки у плані проведення амбітних реформ та досягненні історичної згоди з Грецією, переговори про вступ, на даний момент, не розпочалися. Адже процес прийняття рішення в Європейському Союзі відбувається за допомогою досягнення консенсусу. Всі країни без винятку мають погодитись на відкриття переговорного процесу з Північною Македонією. З огляду на рішучість та сміливість цієї країни в її євроінтеграційні політиці, всі наявні проблеми двостороннього рівня можуть бути вирішені, адже Північна Македонія і раніше йшла на ряд поступок для того щоб розпочати передвступний процес з ЄС.

Ключові слова: Республіка Північна Македонія, країни Західних Балкан, Європейський Союз, Комісія ЄС, європейська інтеграція, переговорний процес.

Постановка проблеми. Останнє розширення Європейського Союзу відбулося у 2013 р., коли до спільноти приєдналась країна Західних Балкан – Хорватія. Надалі ЄС неодноразово заявляв, що майбутнє Західних Балкан у Європейському Союзі. Серед офіційних країн-кандидатів Західних Балкан на вступ до Європейського Союзу які в найближчий час можуть приєднатись до співтовариства виділяють Північну Македонію та Албанію. Фактично ці дві країни готуються до початку відкриття переговорного процесу з ЄС. Проте останнім часом процес зближення Північної Македонії з Європейським Союзом

постійно блокується Болгарією. Чому виникають такі перешкоди на шляху євроінтеграції Північної Македонії? Як країна долає ці проблеми? Та які перспективи має євроінтеграційна політика Північної Македонії? Саме ці питання потребують відповіді та детальнішого дослідження євроінтеграції Північної Македонії.

Аналіз досліджень. Питання євроінтеграції країн Західних Балкан все частіше стає предметом дослідження українських науковців, адже за активної євроінтеграційної політики нашої країни доцільно буде вивчити досвід тих країн, які уже мають статус країни-кандидата на вступ до ЄС. Зокрема слід згадати публікації К. М. Вітмана [4], М. Довгялло [8], З. В. Клименко [9], В. Мартинюк [10], О. Усатенко [15].

Мета статті полягає у дослідженні євроінтеграційної політики Північної Македонії та визначенні основних проблем які постали на євроінтеграційному шляху країни.

Виклад основного матеріалу. У грудні 2021 р. на засіданні Ради ЄС Північна Македонія знову не отримала чіткої дати про початок переговорного процесу щодо вступу в ЄС. Хоча у «Підсумковому документі Ради ЄС щодо процесу розширення, стабілізації та асоціації» досить позитивно оцінено постійну євроінтеграційну рішучість Республіки Північна Македонія. Зокрема, було відзначено, проведення демократичних виборів у жовтні 2021 р., прогрес, досягнутий у сфері верховенства права, включаючи боротьбу з корупцією та організованою злочинністю, а також зобов'язання уряду підтримувати та прискорювати впровадження пов'язаних з ЄС реформ. Також було відзначено певний прогрес у впровадженні стратегії судової реформи, але і наголошено на необхідності зосередитися на продовженні імплементації існуючих стратегій і законів та використанні інструментів, які вже є, відповідно до стандартів ЄС. Наголошено було і на питанні щодо боротьби з корупцією, зміцненні свободи слова та безпеки журналістів. Позитивну оцінку було отримано за активну участь Республіки Північна Македонія в місіях та операціях ЄС у рамках Спільної політики безпеки та оборони [22].

Досить нечітко у висновках було сформульовано тезу про те, що «Рада з нетерпінням очікує проведення першої міждержавної конференції (з Албанією та Північною Македонією) якнайшвидше» [28]. Така нечітка позиція знову не дала визначити конкретну дату початку відкриття переговорів з Північною Македонією. Головною причиною затримки початку відкриття переговорного процесу стала блокада Болгарією.

Конфлікт між Болгарією та Північною Македонією полягає у питанні національної ідентичності Північної Македонії. Болгарія наполягає на тому, щоб Північна Македонія визнала фактичну болгарську ідентичність, яка зосереджена на твердженнях, що македонська ідентичність і мова, мають болгарське походження [3]. Вперше така вимога була висловлена у вересні 2020 р., коли Болгарія розіслала у столиці 26-ти країн ЄС документ під назвою «Пояснювальний меморандум про відносини між Республікою Болгарія та Республікою Північна Македонія у контексті процесу ЄС із розширення, асоціації та стабілізації». У цьому документі, на шести сторінках, міститься болгарське трактування історичних питань Північної Македонії. Згідно з болгарською офіційною інтерпретацією історії, слов'янські жителі Північної Македонії насправді є болгарами, які говорять болгарською мовою. Штучну «македонську» ідентичність їм нав'язав комуністичний режим Йосипа Броза Тіто [5]. Тому Болгарія вимагає відмовитись від найменування «македонська мова», оскільки вважає цю мову діалектом болгарської [2].

Окрім того, Болгарія вимагає, щоб у Північній Македонії перестали вживати термін «болгарська фашистська окупація». Адже у ході Другої світової війни Болгарське царство входило до держав осі й окупувало територію сучасної Північної Македонії, де цей період називають «болгарською фашистською окупацією».

Цю суперечку мала б розв'язати комісія істориків, створена після підписання договору про дружбу у 2017 р. [3]. Історики та освітяни з обох країн почали працювати над укладенням списку суперечливих тем. Проте їхня робота припинилася. І як бачимо, Болгарія і надалі продовжує використовувати так звану «проблему ідентичності» для того аби не допустити вступ Північної Македонії в ЄС.

Щодо реакції Європейського Союзу, то вона не зовсім є зрозумілою. Адже у 2020 р. окремі лідери країн ЄС заявляли, що дане питання є проблемою двостороннього рівня і вирішуватись має лише між двома країнами. Наприклад, посолка ФРН у Північній Македонії Анке Гольштайн зауважила, що «двосторонні проблеми слід вирішувати на двосторонньому рівні» [16]. Але, Болгарія продовжує блокувати переговорний процес між ЄС та Північною Македонією, і 14 грудня 2021 р. лиш запропонувала розділити процеси євроінтеграції Північної Македонії та Албанії, щоб, принаймні, Албанія могла рухатися вперед. Адже переговорний процес має розпочатись для цих країн одночасно.

Наразі позиція Республіки Болгарії не зовсім відповідає умовам за яких може розпочинатись переговорний процес між ЄС та країною-кандидатом на вступ. Такі питання зовсім не стосуються Копенгагенських критеріїв чи інших критеріїв, необхідних для приєднання до ЄС. В майбутньому вирішення даної проблеми має відбуватись без порушень основних європейських цінностей та принципів.

Що ж до Північної Македонії, то прем'єр-міністр Північної Македонії Зоран Заєв у вересні 2021 р. повідомив, що Північна Македонія відмовиться від терміну «болгарський фашистський окупант» у своїх підручниках історії та в написах на пам'ятниках [12]. Таке рішення демонструє велике бажання Північної Македонії приєднатись до ЄС, та робити все можливе аби Болгарія перестала блокувати її вступ.

Проте, в історії євроінтеграції Північної Македонії і раніше траплялися випадки блокування, а саме Грецією. До 2019 р. Північна Македонія, з моменту проголошення незалежності від Югославії у 1991 р., офіційно мала назву Республіка Македонія [27]. Греція виступила проти цієї назви мотивуючи це тим, що назву Македонія має однойменна грецька область. Також протест викликало використання македонською стороною так званої Вергінської зірки – символу царства Філіпа Македонського та його прапора як державної символіки Македонії та етнонімів «македонська нація», «македонська мова» [8, с. 203].

«Македонія» як назва сусідньої держави асоціювалася у Греції з ідеологією македонізму та фальсифікацією історії. І навіть після того, як Македонія внесла зміни до Конституції в 1992 р., якими заявила про відсутність територіальних претензій до сусідніх держав, Греція продовжувала протестувати проти назви держави. Грецькі націоналісти послідовно заперечували наявність македонців у Греції, а самих македонців називали асимільованими греками. У відповідь Грецію звинувачували в еллінізації, запереченні македонської державності. Протестуючи проти назви «Македонія», Греція пропонувала країні обрати серед назв: Славомакедонія, Північна Македонія, Верхня Македонія або Нова Македонія [4, с. 116].

Слід зауважити, що під тиском Греції лише у грудні 1993 р. країни-члени ЄС визнали незалежність Республіки Македонія під тимчасовою референцією «Колишня югославська республіка Македонія», після її входження до ООН (8 квітня 1993 р.), а дипломатичні відносини між країною та ЄС були встановлені у грудні 1995 р. після підписання Тимчасової Угоди між Грецією та Республікою Македонія (13 вересня 1995 р.) [15, с. 169].

Таким чином, понад 27 років назва країни була проблемним питанням на шляху євроінтеграції. Окрім того, вступ до ЄС, а ще і до НАТО, ускладнювались тим, що на початку 2000-х років Македонію роздирали внутрішні етнополітичні та міжетнічні суперечності, зокрема амбіції потужної албанської меншини, яка вимагала територіальної автономії, конституційного статусу державотворчої нації, офіційного статусу албанської мови поряд з македонською [9, с. 43]. Внутрішньополітичні проблеми ще більше послаблювали міжнародне становище Македонії. І цим скористалась Греція, яка у 2008 р. заблокувала інтеграцію Македонії до НАТО, і також причиною була саме назва країни.

У відповідь Македонія подала позов проти Греції у Міжнародний Суд ООН, вимагаючи використання назви Колишня Югославська Республіка Македонія як прийнятного варіанту для вступу країни до НАТО. В 2011 р. Міжнародний Суд ООН прийняв рішення, яким заборонив Греції блокувати членство Республіки Македонія в НАТО, ЄС та інших міжнародних організаціях [4, с. 118].

Зрештою, зі зміною влади у обох країнах відбувається поступове вирішення даної проблеми. 12 червня 2018 р. прем'єр-міністр Греції Алексіс Ципрас і його македонський колега Зоран Заєв під егідою ООН уклали Преспанську угоду, що мала вирішити суперечку. Згідно з угодою Республіка Македонія змінила назву на Республіка Північна Македонія [17]. Нарешті, із вирішенням проблеми щодо назви країни, Греція припинила блокувати вступ Північної Македонії до євроатлантичних структур. Держави підписали меморандум, згідно з яким Греція не блокувала вступ Північної Македонії до НАТО який відбувся у 2019 р. та підтримала на шляху євроінтеграції.

Не дивлячись на ряд проблем які виникали і виникають на євроінтеграційному шляху Північної Македонії, країна має ряд здобутків в даному процесі. Північна Македонія була першою країною з регіону, яка підписала Угоду про стабілізацію та асоціацію (SAA) з ЄС у 2001 р., і першою країною, в якій Угода набула чинності 1 квітня 2004 р. Угода про стабілізацію та асоціацію забезпечила основу для регулярного політичного діалогу, щодо двосторонніх та міжнародних питань, які становлять взаємний інтерес, включаючи регіональний аспект [13]. Це зміцнило економічні відносини між партіями та створило підстави для технічної та фінансової підтримки. Угода про стабілізацію та асоціацію зробила величезний вплив на процес гармонізації політики, законодавства та просування європейських цінностей серед македонських установ і громадян.

Відповідно до Угоди асоціація мала повністю реалізуватися у перехідний період терміном максимум на десять років, у два послідовні етапи. Цілями перехідного періоду є послідовна реалізація положень Угоди про стабілізацію та асоціацію при зосередженні уваги на регіональному співробітництві, на питаннях працевлаштування та надання послуг, наближенні законодавства до вимог ЄС, реформи судової системи [13].

Також з підписанням Угоди став доступним вільний рух, продаж та просування македонських товарів. Це призвело до збільшення товарообігу між ЄС та Північною Македонією який з 2004 р. збільшився майже у 2,5 рази. Крім вільного руху товарів, цей договір посилив регіональну співпрацю, сприяв розширенню ринку та розвитку економічних відносин між сторонами, а також створив основу для технічної та фінансової допомоги.

Що стосується торгівлі між ЄС та Північною Македонією, то ЄС має велику частку товарообігу в цій країні. У 2018 р. товарообіг Північна Македонія-ЄС досяг рекордних 11,32 млрд. дол. США. У середньому товарообіг Македонія-ЄС щорічно збільшувався близько на 10% до 2019 р. Експорт македонських товарів до ЄС з 2011 р. активно збільшувався та зріс майже вдвічі. Із країн ЄС Північна Македонія імпортує: електрику, одяг, платину, метали та його сплави, сиру нафту, шоколад і шоколадні вироби та ін. Ці товари ввозяться із Німеччини, Болгарії та Греції. Експортовані товари в ЄС: тютюн, вино, автобуси, косметика, взуття, овочі та фрукти [26].

Важливим для Північної Македонії був Саміт ЄС – Західні Балкани у Салоніках 21 червня 2003 р., адже в резолюції Північну Македонію, поряд з іншими країнами Західних Балкан, було названо як країну потенційного кандидата на вступ до ЄС [24, с. 10]. І вже 22 березня 2004 р. Північна Македонія подала заявку на членство в ЄС. 6 вересня 2004 р. уряд Північної Македонії прийняв Національну стратегію європейської інтеграції, яку підтримав парламент країни через Комісію з європейських питань. Згодом уряд розпочав процедуру відповіді на анкету Європейської комісії щодо її роботи з підготовки до членства відповідно до Копенгагенських критеріїв, цей процес був завершений до 31 січня 2005 р.

Національна стратегія європейської інтеграції Північної Македонії була спрямована на розширення комунікативного зв'язку із суспільством. Відповідно до Стратегії акцент був зроблений на забезпеченні об'єктивною інформацією. Принциповою позицією Європейської Комісії стала відмова від використання технології пропаганди та застереження щодо поширення повідомлень, які можуть бути витлумачені як пропаганда.

Урядові структури Македонії обрали технологію брендингу. На конкурсній основі у 2003 р. було затверджено логотип та слоган інтеграційного процесу, і вже через чотири роки запровадження 85,5 % населення впізнавали даний логотип. Від моменту затвердження усі інформаційні матеріали, зокрема аудіо-, відео- та друкована продукція, навіть відповідні нормативно-правові акти оформлювалися в єдиному стилі. Як наслідок було мінімізовано кількість негативно налаштованих осіб – один на двадцять, щодо майбутнього вступу країни до ЄС [14].

14-15 грудня 2005 р. Європейська Рада відзначила ефективну реалізацію Північною Македонією Угоди про стабілізацію та асоціацію а також відзначила необхідність подальшого значного прогресу у виконанні Копенгагенських політичних критеріїв [19, с. 7]. Європейська Рада офіційно надала країні статус кандидата 17 грудня 2005 р. після розгляду та позитивної рекомендації кандидатури Європейською комісією.

18 лютого 2008 р. Європейська Рада прийняла переглянуте Партнерство приєднання з Північною Македонією. Відповідно до якого передбачалось створення механізмів для перевірки реалізації партнерства у рамках процесу стабілізації та асоціації, зокрема щорічних звітів про прогрес, представлених Комісією [18]. Після надання статусу кандидата зовнішня політика Македонії була зосереджена на досягненні дати початку переговорів з ЄС. У жовті 2009 р. Європейська комісія вперше рекомендувала розпочати переговори про приєднання з Республікою Північна Македонія.

Ще одним здобутком країни у 2009 р. стало отримання безвізового режиму із ЄС. Громадяни Македонії отримали змогу без візи подорожувати до країн Шенгенської зони, до якої входили 25 країн ЄС, а також Ісландія, Норвегія і Швейцарія [1].

З 2015 р. по 2017 р. Північна Македонія пережила тривалу внутрішньополітичну кризу, але не зважаючи на це процес євроінтеграції не припинявся і надалі, ЄС в цей період, виступив в ролі посередника у врегулюванні внутрішньополітичної кризи і використав всі важелі впливу на Македонію, щоб досягти компромісного рішення [10]. Зокрема, саме за посередництва Європейського Союзу у липні 2015 р. була підписана Пржинська угода, яка поклала край політичній та інституційній кризі в першій половині 2015 р. Протягом 2015 та 2016 рр. ЄС не був осторонь внутрішньополітичних проблем Північної Македонії і продовжував рекомендувати виконання Пржинської угоди, для стабілізації ситуації в країні та реалізації термінових реформ.

У червні 2018 р. Рада ЄС прийняла висновки, в яких позитивно оцінила прогрес, досягнутий Республікою Північна Македонія, у розв'язанні внутрішньополітичних проблем. Було визначено дату початку переговорів про вступ, червень 2019 р., проте, наголошувалось на тому, що переговори розпочнуться коли буде досягнутий прогрес в деяких ключових сферах, таких як судова реформа, реформа служб розвідки та безпеки, реформа державного управління, боротьба з корупцією [23, с. 16].

Проте у червні 2019 р. переговори про вступ не розпочались. На засіданні Ради ЄС було обговорено звіт Республіки Північна Македонія, щодо виконання євроінтеграційного плану. Позитивно було відзначено підписання Преспанської угоди, щодо перейменування країни, яка стала значним досягненням, показуючи позитивний приклад для регіону та за його межами [20]. У свою чергу, Комісія ЄС рекомендувала розпочати переговори про приєднання з Республікою Північна Македонія на основі її досягнутого прогресу та виконання умов, визначених Радою.

17 жовтня 2019 р. на саміті ЄС Франція, Данія та Нідерланди заблокували рішення про початок перемовин для вступу Північної Македонії до об'єднання. Причиною такого рішення було названо недостатній прогрес у втіленні реформ необхідних для вступу в Європейський Союз [7]. Таким чином, не лише Греція та Болгарія блокували початок переговорів із Північною Македонією, а й Франція також. Загалом Франція запропонувала нову «методологію розширення» ЄС, в Парижі вважали занадто «технічним» процес прийому нових членів, що серйозно ускладнювало його зупинку в разі небажаного розвитку ситуації.

Упродовж 2020 р. та 2021 р. дане питання неодноразово розглядалось в структурах ЄС, а саме, 24 березня 2020 р. міністри з європейських справ дали політичну згоду на початок переговорів про вступ з Албанією та Республікою Північна Македонія. 25 березня висновки щодо процесу розширення та стабілізації та асоціації були офіційно прийняті шляхом письмової процедури. 26 березня 2020 р. члени Європейської Ради схвалили висновки [29].

У висновках Комісії ЄС за 2021 р. зазначається, що Північна Македонія продемонструвала свою відданість досягненню ключових основ ЄС через програму «Європа вдома» та План дій 21 щодо боротьби з корупцією, продовжувала свої зусилля щодо зміцнення демократії та верховенства права, в тому числі шляхом активізації існуючих стримувань і противаг, а також шляхом роз'яснювальної роботи з ключових політичних і законодавчих питань. Позитивно були відзначені реформи державного управління, прогрес у

впровадженні судової реформи. Щодо запобігання та боротьби з корупцією, також було відзначено прогрес, оскільки країна продовжувала консолідувати свій досвід у розслідуванні, переслідуванні та судовому розгляді кількох корупційних справ, у тому числі на високому рівні, та зміцнила свою інституційну базу, особливо Державну комісію з питань запобігання корупції та прокуратуру боротьби з організованою злочинністю та корупцією.

Щодо економічних критеріїв, Північна Македонія досягла певного прогресу та знаходиться на хорошому рівні підготовки до розвитку функціонуючої ринкової економіки. Внаслідок пандемії COVID-19 економіка дещо постраждала, тому країні потрібно робити все можливе аби покращити економічну ситуацію [21].

Висновки. Республіка Північна Македонія є прикладом тієї країни яка намагається досягнути бажаного за будь яких обставин. Проте, не зважаючи на великі здобутки у плані проведення амбітних реформ та досягненні історичної згоди з Грецією, переговори про вступ, на даний момент, не розпочалися. Адже процес прийняття рішення в Європейському Союзі відбувається за допомогою досягнення консенсусу. Всі країни без винятку мають погодитись на відкриття переговорного процесу з Північною Македонією. З огляду на рішучість та сміливість цієї країни в її євроінтеграційні політиці, всі наявні проблеми двостороннього рівня можуть бути вирішені, адже Північна Македонія і раніше йшла на ряд поступок для того щоб розпочати передвступний процес з ЄС.

Список використаних джерел і літератури:

1. Балканські країни святкують скасування віз [Електронний ресурс] // BBC Україна. – 19.12.2009. – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/world/2009/12/091219_serbia_visa_is (Дата звернення: 04.01.2022).
2. Болгарія заблокувала вступ Північної Македонії до ЄС і висунула умови [Електронний ресурс] // РБК-Україна. – 18.11.2020. – Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/bolgariya-zablokirovala-vstuplenie-severnoy-1605707550.html> (Дата звернення: 20.12.2021).
3. Болгарія продовжує блокувати переговори про вступ в ЄС Північної Македонії і Албанії [Електронний ресурс] // Європейська правда. – 15.12.2021. – Режим доступу: <https://www.euointegration.com.ua/news/2021/12/15/7131599/> (Дата звернення: 05.01.2022).
4. Вітман К. М. Назва «Республіка Північна Македонія» як результат етнополітичного компромісу з Грецією / К. М. Вітман // Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. – 2019. – Вип. 63. – С. 111–124.
5. Георгієвський Б. Суперечка на Балканах: за що Болгарія блокує Північній Македонії вступ до ЄС [Електронний ресурс] / Б. Георгієвський // DW. – 24.09.2020. – Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/superechka-na-balkanakh-za-shcho-bolhariia-blokuie-pivnichnii-makedonii-vstup-do-yes/a-55029922> (Дата звернення: 10.01.2022).

6. Грабська А. Парламент Македонії підтримав перейменування країни на Північну Македонію [Електронний ресурс] / А. Грабська // DW. – 11.01.2019. – Режим доступу: <https://p.dw.com/p/3BQMB> (Дата звернення: 02.01.2022).
7. Губар О. ЄС не погодив початок переговорів про вступ з Албанією та Північною Македонією [Електронний ресурс] / О. Губар // DW. – 16.10.2019. – Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/> (Дата звернення: 12.02.2021).
8. Довгялло М. Бывшая Югославская Республика Македония (БЮРМ)-становление, развитие и «македонский вопрос» во взаимоотношениях с Грецией. / М. Довгялло // Актуальные проблемы международных отношений и дипломатии (1918 г. – начало XXI в.): матер. II Междунар. науч.-практ. конф. Витебск: ВГУ имени П. М. Машерова. – 2015. – С. 202–208.
9. Клименко З. В. Албанский вопрос в Македонии / З. В. Клименко // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. – 2015. – № 4. – С. 38–47.
10. Мартинюк В. Загострення зовнішньополітичної ситуації в Македонії: наслідки і прогнози [Електронний ресурс] / В. Мартинюк // Портал зовнішньої політики. – Режим доступу: <http://fpp.com.ua/zagostrennya-zovnishnopolitichnoyi-situatsiyi-v-makedoniyi-naslidki-i-prognozi/> (Дата звернення: 09.01.2022).
11. Неподілений Македонський. Що відомо про історичний конфлікт Македонії і Греції [Електронний ресурс] // Тиждень.ua. – 07.02.2018. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua/News/209109> (Дата звернення: 12.01.2022).
12. Свиридова І. Північна Македонія відмовиться від терміну «болгарський фашизм» заради вступу до ЄС [Електронний ресурс] / І. Свиридова // РБК-Україна. – 23.09.2021. – Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/severnaya-makedoniya-otkazhetsya-termina-1632403696.html> (Дата звернення: 15.01.2022).
13. Соглашение о стабилизации и ассоциации между Бывшей Югославской Республикой Македония, с одной стороны, и Европейскими Сообществами и их государствами-членами, с другой стороны [Электронный ресурс] // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_690#Text (Дата звернення: 15.01.2022).
14. Технології інформування населення з питань європейської інтеграції. Аналітична записка [Електронний ресурс] // Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://old2.niss.gov.ua/articles/219/> (Дата звернення: 05.01.2022).
15. Усатенко О. Республіка Македонія на шляху до НАТО та ЄС / О. Усатенко // Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали 6-ї регіон. наук.-практ. конф. / за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2009. – С. 169–171.
16. Чайковська В. Лідери ЄС не змогли назвати дату вступу Західних Балкан до блоку [Електронний ресурс] / В. Чайковська // DW. – 06.10.2021. – Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/yes-ne-hotovyi-nazvaty-termin-vstupu-6-balkanskykh-krain/a-59429253> (Дата звернення: 17.01.2022).
17. Что в имени тебе моем? Греция и Бывшая югославская республика Македония договорились о новом названии республики. [Электронный ресурс] // Новости ООН. – 12.06.2018. – Режим доступу: <https://news.un.org/ru/story/2018/06/1332232> (Дата звернення: 17.01.2022).
18. Accession Partnership with the former Yugoslav Republic of Macedonia [Electronic resource] // Council decision. – 18.02.2008. – Mode of access: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:080:0032:0045:EN:PDF> (Last access: 09.01.2022).
19. Brussels European council 15/16 december 2005 [Electronic resource]. – Brussels, 30.01.2006. – 24 p. – Mode of access: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15914-2005-REV-1/en/pdf> (Last access: 05.01.2022).

20. Council conclusions on enlargement and stabilisation and association process [Electronic resource] // European Council. – 18.07.2019. – Mode of access: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/06/18/council-conclusions-on-enlargement-and-stabilisation-and-association-process/> (Last access: 18.01.2022).

21. Commission staff working document North Macedonia 2021 Report [Electronic resource]. – Strasbourg, 2021. – 114 p. – Mode of access: <file:///C:/Users/Comp/Downloads/North-Macedonia-Report-2021.pdf> (Last access: 20.01.2022).

22. Enlargement and stabilisation and association process. Council of the European Union [Electronic resource] – Brussels, 14.12.2021. – 29 p. – Mode of access: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15033-2021-INIT/en/pdf> (Last access: 06.01.2022).

23. Enlargement and stabilisation and association process [Electronic resource]. – Brussels, 26.06.2018. – 28 p. – Mode of access: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10555-2018-INIT/en/pdf> (Last access: 27.01.2022).

24. General affairs and external relations. 2518-th Council meeting [Electronic resource] – Luxembourg, 16.06.2003. – 43 p. – Mode of access: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/gena/76201.pdf (Last access: 15.01.2022).

25. Hristina Runcheva Tasev European Perspectives of North Macedonia [Electronic resource] // EU Enlargement Challenges. TEPSA Briefs. – April 2020. – Mode of access: <http://www.tepsa.eu/wp-content/uploads/2020/04/TEPSA-Final-Verson-Brief-FINAL-1.pdf> (Last access: 03.01.2022).

26. Invest North Macedonia [Electronic resource]. – Mode of access: <https://investnorthmacedonia.gov.mk/> (Last access: 03.01.2022).

27. Labropoulou E. Macedonia will change its name. Here's why it matters [Electronic resource] / E. Labropoulou // CNN. – 25.01.2019. – Mode of access: <https://edition.cnn.com/2019/01/25/europe/macedonia-name-change-controversy-intl/index.html> (Last access: 15.01.2022).

28. Sinisa J. M. Bulgaria Again Blocks North Macedonia, Albania, EU Accession Talks [Electronic resource] / J. M. Sinisa // Balkaninsight. – 15.12. 2021. – Mode of access: <https://balkaninsight.com/2021/12/15/bulgaria-again-blocks-north-macedonia-albania-eu-accession-talks/> (Last access: 27.01.2022).

29. The Republic of North Macedonia [Electronic resource] // European Council. – Mode of access: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/enlargement/republic-north-macedonia/> (Last access: 27.01.2022).

References:

1. Balkans'ki krayiny svyatkuyut' skasuvannya viz. (2009). *VVS Ukrayina*. Retrieved from: https://www.bbc.com/ukrainian/world/2009/12/091219_serbia_visa_is [in Ukrainian].

2. Bolhariya zablokuvala vstup Pivnichnoyi Makedoniyi do YES i vysunula umovy. (2020). *RBK-Ukrayina*. Retrieved from: <https://www.rbc.ua/ukr/news/bolgariya-zablokirovala-vstuplenie-severnoy-1605707550.html> [in Ukrainian].

3. Bolhariya prodovzhuye blokovaty perhovory pro vstup v YES Pivnichnoyi Makedoniyi i Albaniyi. (2021). *Yevropeys'ka pravda*. Retrieved from: <https://www.euointegration.com.ua/news/2021/12/15/7131599/> [in Ukrainian].

4. Vitman, K. M. (2019). Nazva «Respublika Pivnichna Makedoniya» yak rezul'tat etnopolitychnoho kompromisu z Hretsiyeyu. *Aktual'ni problemy polityky*. 63, 111–124 [in Ukrainian].

5. Heorhiyevs'kyy, B. (2020). Superechka na Balkanakh: za shcho Bolhariya blokuye Pivnichniy Makedoniyi vstup do YES. *DW*. Retrieved from: <https://www.dw.com/uk/superechka-na-balkanakh-za-shcho-bolhariia-blokuie-pivnichnii-makedonii-vstup-do-yes/a-55029922> [in Ukrainian].

6. Hrabs'ka, A. (2019). Parlament Makedoniyi pidtrymav pereymenuvannya krayiny na Pivnichnu Makedoniyu. *DW*. Retrieved from: <https://p.dw.com/p/3BQMB> [in Ukrainian].
7. Hubar, O. (2019). YES ne pohodyv pochatok perehovoriv pro vstup z Albaniyeyu ta Pivnichnoyu Makedoniyeyu. *DW*. Retrieved from: <https://www.dw.com/uk> [in Ukrainian].
8. Dovgyallo, M. (2015). Byvshaya Yugoslavskaya Respublika Makedoniya (BYURM)-stanovleniye, razvitiye i «makedonskiy vopros» vo vzaimootnosheniyakh s Gretsiyey. *Aktual'nyye problemy mezhdunarodnykh otnosheniy i diplomatii (1918 g. – nachalo XXI v.): mater. II Mezhdunar. nauch.-prakt. konf.* 202–208 [in Russian].
9. Klimenko, Z. V. (2015). Albanskiy vopros v Makedonii. *Vestnik Nizhegorodskogo universiteta im. N.I. Lobachevskogo.* 4. 38–47 [in Russian].
10. Martynyuk, V. (2022). Zahostrennya zovnishn'opolitychnoyi sytuatsiyi v Makedoniyi: naslidky i prohnozy. *Portal zovnishn'oyi polityky*. Retrieved from: <http://fpp.com.ua/zagostrennya-zovnishnopolitichnoyi-situatsiyi-v-makedoniyi-naslidki-i-prognozi/> [in Ukrainian].
11. Nepodilenyy Makedons'kyy. Shcho vidomo pro istorychnyy konflikt Makedoniyi i Hretsiyi. (2018). *Tyzhden'.ua*. Retrieved from: <https://tyzhden.ua/News/209109> [in Ukrainian].
12. Svyrydova, I. (2021). Pivnichna Makedoniya vidmovyt'sya vid terminu «bolhars'kyy fashyzm» zarady vstupu do YES. *RBK-Ukrayina*. Retrieved from: <https://www.rbc.ua/ukr/news/severnaya-makedoniya-otkazhetsya-termina-1632403696.html> [in Ukrainian].
13. Soglasheniye o stabilizatsii i assotsiatsii mezhdru Byvshey Yugoslavskoy Respublikoy Makedoniya, s odnoy storony, i Yevropeyskimi Soobshchestvami i ikh gosudarstvami-chlenami, s drugoy storony. *Verkhovna Rada Ukrayiny. Zakonodavstvo Ukrayiny*. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_690#Text [in Russian].
14. Tekhnolohiyi informuvannya naseleennya z pytan' yevropeys'koyi intehratsiyi. Analychna zapyska. *Natsional'nyy instytut stratehichnykh doslidzhen'*. Retrieved from: <http://old2.niss.gov.ua/articles/219/> [in Ukrainian].
15. Usatenko, O. (2009). Respublika Makedoniya na shlyakhu do NATO ta YES. *Aktual'ni problemy yevropeys'koyi ta yevroatlantychnoyi intehratsiyi Ukrayiny: materialy 6-yi rehion. nauk.-prakt. konf.* 169–171 [in Ukrainian].
16. Chaykovs'ka, V. (2021). Lidery YES ne zmohly nazvaty datu vstupu Zakhidnykh Balkan do bloku. *DW*. Retrieved from: <https://www.dw.com/uk/yes-ne-hotovyi-nazvaty-termin-vstupu-6-balkanskykh-krain/a-59429253> [in Ukrainian].
17. Chto v imeni tebe moyem? Gretsiya i Byvshaya yugoslavskaya respublika Makedoniya dogovorilis' o novom nazvanii respubliki (2018). *Novosti OON*. Retrieved from: <https://news.un.org/ru/story/2018/06/1332232> [in Russian].
18. Accession Partnership with the former Yugoslav Republic of Macedonia. *Council decision.* – 18.02.2008. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:080:0032:0045:EN:PDF> [in English].
19. Brussels European council 15/16 december 2005. (2006, January 30). Retrieved from: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15914-2005-REV-1/en/pdf> [in English].
20. Council conclusions on enlargement and stabilisation and association process. (2019, 18 July). *European Council*. Retrieved from: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/06/18/council-conclusions-on-enlargement-and-stabilisation-and-association-process/> [in English].
21. Commission staff working document North Macedonia 2021 Report. Retrieved from: <file:///C:/Users/Comp/Downloads/North-Macedonia-Report-2021.pdf> [in English].
22. Enlargement and stabilisation and association process. Council of the European Union. (2021, 14 December). Retrieved from: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15033-2021-INIT/en/pdf> [in English].
23. Enlargement and stabilisation and association process. (2018, 26 June). Retrieved from: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10555-2018-INIT/en/pdf> [in English].

24. General affairs and external relations. 2518-th Council meeting. (2003, 16 June). Retrieved from: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/gena/76201.pdf [in English].
25. Hristina Runcheva Tasev European Perspectives of North Macedonia: (2020). *EU Enlargement Challenges. TEPSA Briefs – April 2020*. Retrieved from: <http://www.tepsa.eu/wp-content/uploads/2020/04/TEPSA-Final-Verson-Brief-FINAL-1.pdf> [in English].
26. Invest North Macedonia. Retrieved from: <https://investnorthmacedonia.gov.mk/> [in English].
27. Labropoulou, E. (2019, 25 January). Macedonia will change its name. Here's why it matters. *CNN*. Retrieved from: <https://edition.cnn.com/2019/01/25/europe/macedonia-name-change-controversy-intl/index.html> [in English].
28. Sinisa, J. M. (2021, 15 December). Bulgaria Again Blocks North Macedonia, Albania, EU Accession Talks. *Balkaninsight*. Retrieved from: <https://balkaninsight.com/2021/12/15/bulgaria-again-blocks-north-macedonia-albania-eu-accession-talks/> [in English].
29. The Republic of North Macedonia. *European Council*. Retrieved from: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/enlargement/republic-north-macedonia/> [in English].

Olena Skrypnyk,

Ph.D. (History), Associate Professor,

Pavlo Tychnya Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine

EUROPEAN INTEGRATION OF THE REPUBLIC OF NORTHERN MACEDONIA: ACHIEVEMENTS, PROBLEMS AND PROSPECTS

Abstract. *The purpose of the article is to explore the process of joining Republic of Northern Macedonia to the European Union. In particular, the problems that arose on the path of European integration of Northern Macedonia are described. Namely, the blockade by Greece, which since the declaration of independence from Yugoslavia in 1991 opposed the name of the Republic of Macedonia, arguing that the name Macedonia has the Greek region of the same name. As a result, in 2018 the country was renamed the Republic of Northern Macedonia. Bulgaria's blocking of the opening of negotiations on Northern Macedonia's accession to the EU was also assessed. The reasons for Bulgaria's position and the reaction of the European Union countries to this situation are described. Domestic and foreign policy events in the Republic of Northern Macedonia, which directly affected the country's cooperation with the European Union, are highlighted.*

The study concluded that despite a number of problems that have arisen and are emerging on the European integration path of Northern Macedonia, the country has a number of achievements in this process. Northern Macedonia was the first country in the region to sign a Stabilization and Association Agreement with the EU, in 2005 it received the status of a candidate country for accession to the EU. In 2009 she received a visa-free regime with the EU. However, despite the great achievements in terms of ambitious reforms and reaching a historic agreement with Greece, accession talks have not yet begun. After all, the decision-making process in the European Union takes place through consensus. All countries, without exception, must agree to open a negotiation process with Northern Macedonia. Given the country's determination and courage in its European integration policy, all the existing problems at the bilateral level can be resolved, as Northern Macedonia has made a number of concessions in order to start the pre-accession process with the EU.

Key words: *Republic of Northern Macedonia, countries of the Western Balkans, European Union, EU Commission, European integration, negotiation process.*

Надійшла до редколегії 05.05.2022